

Aan de raad van de gemeente Olst-Wijhe.

Raadsvergadering d.d.	23 mei 2016
Agendapunt	14
Voorstelnummer	2016/
Opiniërend besproken d.d.	n.v.t.
<i>Portefeuillehouder</i>	burgemeester A.G.J. Strien
Kenmerk	16.015139 * *
Datum B&W-besluit	10 mei 2016
Onderwerp	Voorstel tot het kennismaken van de financiële rapportage sociaal domein

INLEIDING

In 2014 zijn intensieve voorbereidingen getroffen voor de beleidsmatige en organisatorische invoering van de zogenoemde drie decentralisaties per 1 januari 2015: de Jeugdwet, de Wet Maatschappelijke Ondersteuning en de Participatiewet.

Een transitieproces dat naast nieuwe gemeentelijke beleidskaders tot veel veranderingen heeft geleid in de uitvoering (andere vormen van toegang tot voorzieningen) en daarmee uiteindelijk ook een grote impact heeft gehad op onze inwoners, gebruikers van voorzieningen in het sociale domein.

In raadsbesprekingen zijn deze inhoudelijke veranderingen en de effecten daarvan voor de verschillende uitvoeringsorganisaties en onze inwoners in de afgelopen periode aan de orde geweest.

Naast het inhoudelijke veranderingsproces hebben de decentralisaties uiteraard ook forse financiële consequenties.

In deze rapportage wordt een geactualiseerd beeld gegeven van het financieel meerjarenperspectief sociaal domein.

Dit geactualiseerde beeld is gebaseerd op de ervaringen van het eerste uitvoeringsjaar, de meest actuele contractinformatie en de tot op dit moment bekende informatie over de te verwachten bijdragen vanuit de rijksoverheid.

BEOOGD RESULTAAT

Het schetsen van een actueel financieel beeld van de invoering van de drie decentralisaties, waarin zowel ontwikkelingen aan de inkomstenkant (bijdragen van het rijk en eventuele bijdragen van cliënten) als beleidskeuzes aan de uitgavenkant (op basis van vastgestelde beleidskaders en gemaakte (regionale) afspraken) zijn verwerkt.

Dit actuele meerjarenbeeld dient als financieel referentiekader bij de afwegingen die uw raad moet maken bij de vaststelling van de kadernota 2017-2020.

KADER

Wettelijk

- Wet maatschappelijke ondersteuning
- Jeugdwet
- Participatiewet

Beleidsmatig

De belangrijkste beleidsmatig kaders zijn door uw raad vastgelegd in:

- Sociale toekomstvisie 2012-2020;
- Jeugdvisie: "opvoeden en opgroeien in Olst-Wijhe";
- Beleidsplan Wmo 2013-2016;
- Nota uitvoering participatiewet;
- Toegang tot zorg en ondersteuning in Olst-Wijhe.

Specifiek voor de financiële component van de invoering van de decentralisatie heeft uw raad op 16 februari 2015 de financiële rapportage invoering decentralisaties sociaal domein vastgesteld.

Financieel (landelijk)

Basis vormt de integratie-uitkering sociaal domein, die is ingesteld voor de periode 2015 tot en met 2017:

- Gelden kunnen binnen het sociaal domein (zowel voor oude als voor nieuwe taken) “ontschot” worden ingezet;
- Reservering bij onderbesteding is niet verplicht;
- De integratie-uitkering kent een eigen voeding, m.a.w. is niet opgenomen in de normeringssystematiek van het gemeentefonds;
- Verantwoording door het college aan de gemeenteraad en minister van Binnenlandse Zaken.

Financieel (gemeentelijk)

In diverse gemeentelijke beleidsdocumenten is vastgelegd, dat het financiële kader voor de invoering van de drie decentralisaties budgettaire neutraliteit is. Voorts is met uw raad afgesproken, dat voor de periode 2015-2017 alle middelen, die worden ontvangen in het kader van de drie decentralisaties in het sociale domein, ook daadwerkelijk aan deze taken worden besteed.

Risicomanagement

Gelet op het financiële volume dat gepaard gaat met de gedecentraliseerde taken heeft uw raad besloten om een risicobudget te hanteren dat neerkomt op 2,89% van de geprognostiseerde uitgaven (peildatum 1 januari 2015).

ARGUMENTEN

Hieronder volgt een geactualiseerd overzicht van de stand van zaken van de verschillende budgetten in meerjarenperspectief en daarmee ook als basis dienen voor de meerjarenbegroting 2017-2020.

A. Jeugdzorg

	2016	2017	2018	2019	2020
Geraamde beschikbare middelen	3.481.268	3.168.580	3.179.117	3.183.465	3.183.465
Geraamde inzet middelen voorzieningen	2.913.533	2.693.293	2.702.249	2.705.945	2.705.945
Geraamde inzet lokaal (15%)	519.031	475.287	476.868	477.520	477.520
Geraamde meerjarenresultaat	48.704	0	0	0	0

Aandachtspunten

- Het geraamd meerjarenresultaat is in meerjarenperspectief budgettair neutraal. Dit in het kader van regionaal gemaakte afspraken. Gelet op de ervaringen in 2015 en 2016 blijft dit wel een “spannende” uitdaging of dit ook daadwerkelijk kan worden gerealiseerd omdat de zorgkosten nu nog niet budgettair neutraal verlopen.
- In 2016 wordt een transformatieplan Toegang Jeugd opgeleverd waarin maatregelen worden opgenomen die moeten leiden tot hantering van scherpere criteria voor de toegang tot zware specialistische hulp. Dit is een lokaal plan.
- Op basis van de concept “Visie Jeugdhulp IJsselland” 2016-2020 wordt in de toekomst regionale verevening alleen toegepast op landelijke en bovenregionale zorg. De overige onderdelen worden een lokale verantwoordelijkheid. Dit biedt kansen maar vergroot uiteraard ook de risico’s.
- Per 1 januari 2016 is de wettelijk verplichte ouderbijdrage afgeschaft. Dit betekent dat we als gemeente geen ouderbijdragen meer ontvangen en hiervoor door het rijk worden gecompenseerd.

B. Wet maatschappelijke ondersteuning zorg

	2016	2017	2018	2019	2020
Geraamde beschikbare middelen	2.453.439	2.512.224	2.437.378	2.414.891	2.424.938
Geraamde inzet middelen voorzieningen	1.775.864	1.764.764	1.753.164	1.734.964	1.734.964
Geraamde inzet lokaal (15%)	368.016	376.834	365.607	362.234	363.741
Geraamde meerjarenresultaat	309.559	370.626	318.607	317.693	326.233

Aandachtspunten

- De raamovereenkomsten met de gecontracteerde aanbieders worden tenminste één jaar verlengd. Met een eventuele indexering is nog geen rekening gehouden. Vanaf 2017 is het de vraag of de tarieven op hetzelfde niveau gehandhaafd kunnen blijven.
- Op basis van het eerste ervaringsjaar (2015) lijkt de omvang van de ondersteuningsvraag redelijk constant.
- Wel is sprake van een toename van complexere casussen als gevolg waarvan een toename van inkoop van de bouwsteen coördinatie wordt verwacht.
- Budgetten zorg in natura en de persoonsgebonden budgetten zijn conform de begroting 2015-2018 (geraamde inzet middelen). De realisatie over 2015 laat een onderschrijding zien van 18% maar hierbij moet de kanttekening worden geplaatst dat nog onvoldoende zekerheid bestaat over de juistheid en volledigheid van de verantwoorde lasten.
- De raming van de eigen bijdragen (€ 90.000) is in het meerjarenperspectief gehandhaafd. Op dit moment is echter nog weinig zicht op de daadwerkelijke realisatie van dit bedrag.
- Binnen het huidige participatiebeleid worden inwoners en/of uitkeringsgerechtigden met een grote afstand tot de arbeidsmarkt minimaal begeleid naar onbetaald werk (of als opstapje naar gedeeltelijk betaald werk): dergelijke ondersteuningsvragen zouden in de toekomst vanuit de WMO kunnen worden opgepakt.
- In oktober 2016 wordt een nieuw beleidsplan WMO aan uw raad gepresenteerd hetgeen uiteraard invloed kan hebben op het geraamde financiële meerjarenresultaat.
- Het beleid voor mantelzorg en voor de compensatie van het eigen risico op basis van de wet tegemoetkoming chronisch zieken en gehandicapten is pas in de loop van 2015 ingezet zodat er op dit moment nog onvoldoende inzicht is in het structureel gebruik van de hiervoor beschikbare budgetten.

C. Participatie, re-integratie

	2016	2017	2018	2019	2020
Geraamde beschikbare middelen	2.346.142	2.154.201	1.979.262	1.872.221	1.761.982
Geraamde inzet middelen voorzieningen	2.346.142	2.402.701	2.227.762	1.872.221	1.761.982
Geraamde meerjarenresultaat	0	-248.500	-248.500	0	0

Aandachtspunten

- Als beleidslijn is vastgelegd dat de budgetten (budgettair neutraal) worden ingezet voor de uitvoering van de Wet Sociale Werkvoorziening (Sallcon) en re-integratie. Dit betekent dat de afname van de beschikbare middelen rechtstreeks als taakstelling worden doorvertaald naar deze bestedingsdoelen.
- Bij de geraamde inzet van middelen is rekening gehouden met de extra inzet van middelen die voortvloeien uit de aan uw raad voorgelegde bestuursopdracht uitvoering werk en inkomen voor de jaren 2017 en 2018 (€ 248.500 voor de jaren 2017 en 2018). Een succesvolle uitvoering van dit beleid kan een meer structureel beslag op de middelen gaan leggen.
- Uitvoeringskosten van autonome ontwikkelingen in het cliëntenaantal, zoals opgenomen in de bestuursopdracht, zijn niet in de geraamde inzet van middelen meegenomen.
- Als uitvloeisel van de Wet banenafpraak zal ook de gemeente Olst-Wijhe als werkgever inzet plegen voor het realiseren van banen voor mensen met een arbeidsbeperking. Dit vraagt om additionele inzet van middelen. Naar verwachting loopt dit richting 2020 op naar een structureel

beslag op middelen van € 45.000. Het ligt in de rede dat deze kosten ten laste worden gebracht van het budget participatie, re-integratie. Hiermee is bij de geraamde inzet van middelen nog geen rekening gehouden.

D. Huishoudelijke hulp

	2016	2017	2018	2019	2020
Geraamde beschikbare middelen	1.504.141	1.298.962	1.298.962	1.298.962	1.298.962
Geraamde inzet middelen voorzieningen	1.152.300	901.300	901.600	963.700	963.700
Geraamde meerjarenresultaat	351.841	397.662	397.362	335.262	335.262

Aandachtspunten

- Op dit moment is sprake van een relatief hoog beschikbaar budget voor bijzondere bijstand (structureel € 500.000). Het gebruik van dit budget is tot nu relatief beperkt gebleven waarbij mogelijk de tijdelijke huishoudelijke hulp toelage van de rijksoverheid van invloed is geweest. De raming wordt voorlopig gehandhaafd. Bij de behandeling door uw raad van het beleidskader individuele verstrekkingen (oktober 2016) zal een nadere afweging kunnen worden gemaakt. Daarbij zal al dan niet continuering van het rijksbeleid ten aanzien van de tijdelijke huishoudelijke hulp toelage naar verwachting ook een belangrijke factor vormen.
- Op het moment van het opstellen van de geraamde inzet van middelen is er nog geen duidelijkheid over de landelijk lopende bezwaarschriftenprocedures. De mogelijkheid bestaat dat huishoudelijk hulp weer onderdeel wordt van de WMO hetgeen grote invloed kan hebben op de geraamde inzet van middelen.

E. Uitvoering, experimenten en toegang

	2016	2017	2018	2019	2020
Geraamde beschikbare middelen	926.196	900.898	897.860	895.139	896.646
Geraamde inzet middelen uitvoering	444.471	447.099	453.707	453.707	453.707
Geraamde inzet middelen experimenten	176.207	147.407	147.407	147.407	147.407
Geraamde inzet middelen toegang	371.989	363.770	363.770	363.770	363.770
Geraamd meerjarenresultaat	-66.471	-57.378	-67.024	-69.745	-68.238

Aandachtspunten

- Door de korting op de rijksbijdrage jeugd zijn ook de geraamde beschikbare middelen ten opzichte van 2015 met ingang van 2016 verlaagd (€ 70.000)
- In de oorspronkelijke opzet is rekening met een tijdelijke invulling (2015 en 2016) van de coördinatiefunctie van het toegangsteam van 0,8 fte. Vanaf 2017 zou de formatie terugvallen naar 0,2 fte. Op basis van de huidige ervaringen is een dergelijke formatiereductie (zeker gelet op de nog liggende transformatie-opgaven) niet verantwoord en wordt rekening gehouden met een structurele formatie van 0,7 fte.
- Projecten, die in de afgelopen periode zijn gefinancierd uit het geraamde budget voor experimenten (m.u.v. de business case basismobiliteit) kennen een looptijd van maximaal drie jaar waarna de afweging moet worden gemaakt of deze experimenten al dan vanuit structurele middelen moeten worden betaald. Voorgesteld wordt om de structurele financiering van de projecten in de kadernota in te brengen en indien van toepassing, van dekking te voorzien vanuit de beschikbare middelen sociaal domein. Daarmee wordt ruimte gehouden binnen het geraamde budget voor experimenten hetgeen vanwege de nog door te zetten transformatie in de komende jaren als zeer relevant wordt gezien.

F. Analyse cijfers 2015

Naast het financiële beeld dat hiervoor in meerjarenperspectief is geschetst wordt hieronder ingegaan op het financiële beeld over 2015. Op belangrijke onderdelen lopen de geschetste aandachtspunten parallel aan hetgeen hiervoor is aangegeven bij het meerjarenperspectief. Derhalve wordt volstaan met een korte schets van de belangrijkste componenten.

- Overschot budget sociaal domein 2015: € 575.000.
Dit overschot is uit verschillende componenten opgebouwd en kent zowel incidentele als structurele componenten.
Bij jeugd is sprake van een incidenteel tekort van € 155.000 op basis van gemaakte regionale afspraken. Dit bedrag is afgedekt vanuit het risicobudget.
Bij WMO zorg is sprake van een substantieel voordeel van ongeveer € 400.000. Op dit moment is het nog niet duidelijk in welke mate sprake is van structurele dan wel incidentele voordelen. De belangrijkste component vormt inkoop begeleiding (€ 220.000) waarbij verwezen wordt naar de aandachtspunten zoals vermeld bij onderdeel B.
Het onderdeel participatie/re-integratie kent een incidenteel voordeel van ongeveer € 50.000 met name veroorzaakt door een terughoudend beleid als gevolg van onvoldoende zekerheid over de beschikbaarheid van middelen.
Het onderdeel huishoudelijke hulp laat een positief eindsaldo zien van ongeveer € 10.000 zien waarbij de aantekening moet worden gemaakt dat via de berap in 2015 éénmalig een bedrag is afgeraamd van € 150.000. Dit vanwege minder gebruik huishoudelijke hulp. Dit bedrag is gesaldeerd met andere afwijkingen en gestort in de reserve nader te bestemmen middelen.
Het onderdeel uitvoering, experimenten en toegang laat een voordeel zien van ongeveer € 10.000. Van het aanwezige risicobudget van ongeveer € 275.000 is ongeveer € 155.000 aangewend voor het tekort op jeugd zoals hiervoor aangegeven zodat nog een overschot resteert van ongeveer € 120.000.
Ter uitvoering van uw besluit om de nog resterende middelen sociaal domein te reserveren vindt overheveling van dit budget plaats naar 2016 bij vaststelling van de jaarrekening 2015.
- Restant invoeringsbudget: € 54.900
Dit budget is vanuit 2014 overgeheveld naar 2015 om in te zetten voor projectkosten ICT en tijdelijke formatie-uitbreiding.
Voorzien wordt dat dit budget nog zal worden ingezet voor ICT-projectkosten.
- Provinciaal subsidie transformatie en transitie jeugdzorg: € 166.000.
Deze subsidie is in 2014 en 2015 gedeeltelijk besteed. De provincie heeft in 2015 een definitieve beschikking afgegeven zodat dit bedrag vrij besteedbaar is. Bedoeling is om dit bedrag in te zetten voor de uitvoering van het plan transitie jeugdzorg.

DRAAGVLAK

Omdat het hier een feitelijke financiële rapportage betreft is dit onderdeel niet van toepassing.

FINANCIËLE CONSEQUENTIES

Op basis van de door uw raad meegegeven kaders (zie onder kader, financieel gemeentelijk) zal één en ander in de gemeentebegroting budgettair-neutraal worden verwerkt en heeft dus op begrotingsniveau geen consequenties.

Een en ander vraagt nog wel om een voorbehoud in verband met de vaststelling van de gemeentelijke jaarrekening en de daarbij behorende accountantsverklaring.

AANPAK/UITVOERING

Deze financiële rapportage dient als bouwsteen voor het financieel meerjarenperspectief en daarmee voor de bij de kadernota te voeren discussie.

Hierbij kan als lijn worden gekozen:

- Vanwege nog grote financiële onzekerheden en verdere vormgeving transformatie sociaal domein de geraamde inzet van middelen op verschillende onderdelen in meerjarenperspectief vooralsnog handhaven;
- De kosten nieuw beleid voortvloeiende uit de bestuursopdracht werk en inkomen ten laste brengen van de middelen sociaal domein;

Nr.	2016/
Onderwerp	Besluit tot het kennisnemen van de financiële rapportage sociaal domein

De raad van de gemeente Olst-Wijhe;

gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 10 mei 2016, nr. 2016/ ;

gelet op het bepaalde in artikel 147, lid 2, juncto artikel 108, lid 1 van de Gemeentewet;

besluit:

1. kennis te nemen van de actualisatie financiën sociaal domein;
2. deze te betrekken bij de Kadernota 2017-2020;
3. bij de behandeling van de gemeentebegroting 2017 en het daarbij behorende meerjarenperspectief 2018-2020 ons college een geactualiseerd financieel meerjarenkader te laten presenteren inclusief een procesvoorstel over de inzet van middelen na afloop van de periode 2015-2017 uit te voeren in de eerste helft van 2017.

Aldus besloten in de openbare raadsvergadering d.d.
De raad voornoemd,
de griffier

de voorzitter

B.A. (Bart) Duursema

A.G.J. (Ton) Strien